

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Tavoite on perusteltu ja kattaa keskeiset korkeakoulutuksen ja tutkimuksen periaatteet. STM:n näkökulmasta olisi kuitenkin tärkeää vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon roolia osana yhteiskunnan resilienssiä ja varautumista.

Toimenpidesuosituksukset ovat pääosin tarkoituksenmukaisia, mutta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän merkitys tutkimus- ja kehittämisympäristönä jää vähälle huomiolle. Tätä tulisi tarkentaa, jotta tutkimuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus vahvistuu erityisesti väestön hyvinvoinnin ja terveyden näkökulmasta.

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Tavoite on kannatettava. STM korostaa, että koulutustason nostaminen edellyttää opiskelijoiden hyvinvoinnin ja opiskelukyvyn systemaattista tukemista koko opintopolun ajan.

Visiossa ei ole riittävästi huomioitu opiskeluterveydenhuollon roolia. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) tehtävät opiskelijoiden terveyden, hyvinvoinnin ja opiskelukyvyn tukemisessa sekä opiskeluyhteisöjen hyvinvoinnin edistämässä ovat keskeisiä tavoitteiden saavuttamisessa.

Opiskelijoiden mielenterveyden haasteiden lisääntyminen sekä opintojen keskeyttämisriskit edellyttävät tiiviimpää ja rakenteellisesti vahvistettua yhteistyötä korkeakoulujen ja opiskeluterveydenhuollon välillä. Tätä yhteistyötä tulisi kehittää ja yhdenmukaistaa sekä tarvittaessa vahvistaa lainsäädännöllisesti.

Lisäksi korkeakoulutettujen määrän kasvattaminen edellyttää paitsi aloituspaikkojen lisäämistä, myös valmistumisen tukemista.

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Tavoite on perusteltu. STM korostaa, että tutkimustoiminnan vaikuttavuuden vahvistamisessa tulee tunnistaa nykyistä selkeämmin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä keskeisenä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatioympäristönä.

Hyvinvointialueiden roolia TKI-toimijoina sekä tutkimustiedon hyödyntäjinä tulisi vahvistaa. Tutkimustiedon siirtyminen käytäntöön on keskeistä sosiaali- ja terveydenhuollon vaikuttavuuden parantamisessa.

Lisäksi monialaisen osaamisen merkitys korostuu, erityisesti sosiaali- ja terveysalan sekä digitalisaation ja tekoälyn rajapinnoilla.

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Tavoite on kannatettava. STM:n näkökulmasta keskeistä on vahvistaa korkeakoulujen ja hyvinvointialueiden välistä yhteistyötä erityisesti sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa.

Sosiaali- ja terveysalan koulutuksen sujuvuus edellyttää riittäviä harjoittelupaikkoja. Harjoittelupaikkojen saatavuus on muodostunut merkittäväksi ja rakenteelliseksi haasteeksi, joka heijastuu opintojen etenemiseen ja valmistumiseen.

Harjoittelupaikkojen turvaamiseksi tulisi kehittää valtakunnallisia ja alueellisia ratkaisuja, kuten paikkamääräisiä sopimuksia sekä kumppanuusyksiköitä ja -sairaaloita. Yhteistyön rakenteita hyvinvointialueiden ja korkeakoulujen välillä tulee vahvistaa pitkäjänteisesti.

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Tavoite on perusteltu. STM korostaa, että rahoitusratkaisujen tulee turvata myös sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus- ja kehittämistoiminnan edellytykset sekä osaavan työvoiman saatavuus.

Rahoituksen monipuolistaminen ei saa heikentää koulutuksen saavutettavuutta tai alueellista yhdenvertaisuutta. Lisäksi on tärkeää varmistaa riittävät resurssit koulutuksen laatuun, opiskelijoiden hyvinvointiin sekä ohjaukseen.

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuositusten kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Vision tavoitteet ja toimenpiteet ovat pääosin kattavia. STM:n näkökulmasta keskeisiä täydennystarpeita ovat:

- sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön saatavuuden ja osaamisen varmistaminen
- jatkuvan oppimisen rakenteiden vahvistaminen sote-sektorilla
- hyvinvointialueiden roolin tunnistaminen koulutuksen ja TKI-toiminnan keskeisinä kumppaneina
- opiskelijoiden hyvinvoinnin ja opiskelukyvyn tukeminen, mukaan lukien opiskeluterveydenhuollon rooli
- sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän vahvempi tunnistaminen tutkimus- ja kehittämisympäristönä

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

Tilannekuva on pääosin kattava. STM:n näkökulmasta olisi kuitenkin tarpeen korostaa nykyistä vahvemmin:

- sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpulaa ja sen vaikutuksia palvelujärjestelmän kestävyYTEEN

- sosiaali- ja terveydenhuollon roolia keskeisenä TKI-ympäristönä
- opiskelijoiden hyvinvoinnin ja mielenterveyden haasteiden lisääntymistä
- koulutuksen ja työelämän yhteyksien merkitystä erityisesti sote-aloilla

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

Visio on kunnianhimoinen ja sisältää keskeisiä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kehittämisen suuntaviivoja. STM pitää tärkeänä, että vision toimeenpanossa huomioidaan riittävällä tavalla sosiaali- ja terveydenhuollon erityispiirteet sekä sen keskeinen rooli yhteiskunnassa.

Eryteisesti osaavan työvoiman saatavuus, opiskelijoiden hyvinvointi, tutkimustiedon hyödyntäminen sekä korkeakoulujen ja hyvinvointialueiden yhteistyö ovat keskeisiä tekijöitä vision tavoitteiden saavuttamisessa.

9. Muut kommentit

STM korostaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastusalan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden turvaaminen edellyttää koulutuksen, työelämän ja TKI-toiminnan tiivistä yhteistyötä.

Lisäksi on tärkeää varmistaa, että koulutuksen kehittämisessä huomioidaan työelämän tarpeet, harjoittelumahdollisuudet sekä sujuvat siirtymät koulutuksesta työelämään.

Cantell-Forsbom Anna
Sosiaali- ja terveystministeriö

Kirkonpelto Tia-Maria
Sosiaali- ja terveystministeriö